

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer Ring 26
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringer Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf; letoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; letoletno: Din. 100.—

Pesem dela.

Tik za nami so časi, ko je prisiljena brezdelnost kot mora težko ležala nad narodom. Če je en sam delazmožni obsojen v brezposelnost, medtem ko gre okrog njega življenje svojo pot, je to hud in boleč občutek. Do onemogle, neme boleti pa se ta občutek stopnjuje, če morajo brez posla pohajkovati tisoči in desetisoči ter zapravljati božji dan za prazen nič. V našo mrav je zapisan zakon, da vse raste in se razvija iz dela. Večna modrost je bila, ki je prvo kazeno za človekov greh pretvorila v največji blagoslov. S svojim delom in naporom se človek dvigne visoko do Stvarnika, osrečuje čuti stvariteljski čut ga napolnjuje, ko preobrazuje in preoblikuje zemljo, prehitveva čas in zmaga prostor, v tistem zadovoljstvu vrši duhovnik veliko socialno delo molitve, samo delo že osrečuje narodnega učitelja in vzgojitelja, vidnim uspehom svojega napora se divijo delavci na njivah, v delavnica, obratih in tovarnah. Dih rastočega življenja veje iz dela, smrtna sapa dahne nasproti prisiljenim brezposelnikom.

Naša doba stoji v znamenju nove ureditve dela in delovnih ter delavčevih pravic. Danes je očitno, da je krivda gospodarskega zastoja in družbinega razkroja na prostovoljnih brezdelnikih, ki so se vrinili v delovne množice kot troji in se hoteli preživljati na račun drugih. Jasno so izpovedali družboslovci, da prostovoljni brezposelniki ali kradejo ali odirajo ali pa so človeške družbe nevedni potepuhi. Le otrokom, bolnikom in onemoglim starčkom je po njihovih izpovedanjih in dognanjih dovoljeno, da živijo od dela drugih, vse delazmožne pa veže častna dolžnost in delavnost.

Družabni red, ki je dovoljeval posestnikom velikih kapitaljev in bogastev brezdelno življenje na račun delovnih slojev, se poslavlja. Prihajajoči red pozna najprej delavca in meri tudi pravico do zasebnega imetja po delu in delavljnosti. Kot je ruski komunizem v marsičem odvraten in življenja nezmožen, v pravcu dela in delovne obveznosti vendar pomeni nov, prihajajoči čas. Seve je to, kar vidimo pri sovjetih, ekstrem, pretiranost. Država sovjetov je prvi in največji in tudi edini delodajalec, vsi državljani brez izjeme so njeni delavci in nameščenci. Delo odkazuje država, ga plačuje in odpoveduje. Tako daleč gre veliki sovjetski poizkus nove ureditve delovnih razmer, da preostaja samo še eno veliko vprašanje za državljane: koliko delaš, kaj delaš in kolikšen je tvoj zaslužek? Italijanski fašizem je dal s „charto di lavoro“ državi v roke zastopstvo narodno-gospodarskih interesov, ki jih država uveljavlja do zadnje gospodarske edinice. Italijanska država sicer dovoljuje svobodo dela in delavcev, a kot prvi podjetnik in delodajalec se sama prav izdatno uveljavlja v gospodarskem področju ter uravnava gospodarske ter delovne prilike potom tako imenovanih sindikatov t. j. organiziranih gospodarskih stanov. Narodni socializem naše države je z javnimi deli in podporo zasebnim gospodarstvom zajel množico brezposelnikov in jim odkazal novo delo in nov zaslužek. Z zakonom o ureditvi narodnega dela posega v delovno ustavo in pravo. Delavca je vzel v zaščito, ga priredil podjetniku ter nad interesi zasebnega podjetništva proglasil interese naroda in države. Upravnim oblastem in poverjenikom za delo je dal pravico izdajanja delovnih pravil, pripravljala zakonsko ureditev delovnih dopustov ter naročuje in nadzoruje, naj vlada ta med podjetništvom in delavstvom zvestoba in zau-

panje. Vzgojni pomen dela pa je naglasil z uvedbo obvezne delovne službe.

Že ta bežna in površna slika zadoštuje za dokaz, da zadobiva delo v novi dobi nov, povsem nov pomen. Okorela in času neodgovarjajoča je tista beseda, da je delo samo dolžnost malih, ponižanih in razžaljenih, velikim pa je pridržano brezdelje v razkošju in udobnosti. To preživelo socialistično agitacijsko geslo izgublja danes svojo veljavo in privlačnost. Kdor ima oči, danes vidi, da je postanek in razvoj narodnega socializma in narodno-socialistične države v znamenju neprestanega dela in navora in da v naši državi nikakor ni prezpomembno narodno-socialistično geslo, ki pravi: Im

Anfänge war die Tat! (V začetku je bilo dejanje!).

Naj zaori še med nami pesem dela v novi melodiji! Najprej nujnega gospodarskega dela, dela v hlevu in na polju, v vrtu in na travniku! Potem dela v službi sosesčine in vasi, dela v službi naroda in države in končno dela v božji službi. Nikar ne vršimo sebičnega dela, ki vidi samo svojega delavca in samo njegovo pravico! Tudi delo ima svojo veliko socialno stran, ker nas šele delo — in ne beseda, prazna in bežna! — učlenjuje v skrivnostno lepa občestva družine, sosesčine in naroda, države in božje družine. To delo je delo socialne ljubezni in visoka šola poedine in občestvene rasti!

Čehoslovaška je nehala biti!

Česka je postala sestavni del Velike Nemčije. — Samostojna slovaška država. — Razdeljena Podkarpatska Ukrajina.

V silovitih sunkih se razvija sodobni položaj. V minulih dneh je bila Čehoslovaška spet v ospredju mednarodne pozornosti. Z bliskovito naglico so se vrstili dogodki, končni položaj je komaj viden.

Sledimo dogodkom: Čehoslovaški državni prezident dr. Hacha je minul teden odstavil slovaško vlado in svoj ukrep utemeljil s tem, da so se na Slovaškem pojavili vplivi, ki so stremeli za razbitjem državne skupnosti. Tudi v Podkarpatski Ukrajini ni bilo vse v redu in po mnenju osrednje praške vlade naj bi bil češki general Prchala obnovil zakonitost in red. Izgledalo je vsaj prvi trenutek, da bodo izdani ukrepi zadostovali za notranje pomirjenje.

Slovaški ministrski predsednik Tiso, ki ga je bil prezident dr. Hacha odstavil, se je 13. marca podal v Berlin h kanclerju Adolfu Hitlerju in dobil od vodje Velike Nemčije pristanek na to, da skliče slovaški avtonomni zbor in proglasi ustanovitev samostojne slovaške države.

Takoj nato sta se podala v Berlin čehoslovaški prezident Hacha in zunanji minister Chwalkovski ter razgovarjala s kanclerjem Hitlerjem in zunanjim ministrom Ribbentrop-om o novonastalem položaju. O razgovorih

je bilo izdano uradno poročilo, ki pravi:

„Führer je v navzočnosti zunanjega ministra Ribbentrop-a sprejel čehoslovaškega državnega prezidenta dr. Hacho in zunanjega ministra Chwalkovskega na njuno željo. Na sestanku so razmotrivali na podlagi dogodkov zadnjih tednov o nastalem resnem položaju na dosedanem čehoslovaškem ozemlju in so prišli do prepričanja, da mora biti cilj vseh stremeljenj ta, da se ohrani mir, red in pokoj v tem predelu srednje Evrope. Čehoslovaški državni prezident je izjavil, da polaga z ozirom na cilj pomirjenja usodo češkega naroda in dežele v Führer-jeve roke. Führer je vzel to izjavo na znanje ter je izrazil svoj sklep, da jemlje češki narod pod zaščito Nemčije in mu zajamči avtonomni razvoj, ki odgovarja njegovi narodni svojstvenosti.“

V posebnem proglasu je kancler Adolf Hitler utemeljil zadržanje Nemčije in odredil, naj nemške čete zasedejo Češko in Moravsko. Praška vlada je izdala ukaz, naj se v korakajočim nemškim četam nihče ne zoperstavlja. Medtem je bila proglašena samostojna slovaška država z dr. Tisom na čelu. Madžarske in poljske čete pa so pričele zasedati ozemlje Podkarpatske Ukrajine.

Jugoslovanski prosvetni minister Čirič o narodnih manjšinah.

Jugoslovanski prosvetni minister Čirič je v narodni skupščini govoril o manjšinskem vprašanju. Odločno je zastopal stališče, da je treba s tujimi narodnimi skupinami ravnati pošteno, da se nihče ne bo mogel pritoževati, češ, da jim je Jugoslavija mačeha in ne mati. On sam je v svoji mladostni dobi hudo trpel zaradi slabega ravnanja z

manjšinami. Zato nikakor noče, da bi zapadel sam enakim napakam. Čast in ugled države zahtevata pošteno in iskreno manjšinsko politiko. Svete pravice tujih narodnih skupin do njihove svojstvenosti in do njihovega maternege jezika morajo biti priznane. V Jugoslaviji naj se vsak počuti čim bolje!“

Madžarska izjava o manjšinah.

Ogrski zunanji minister grof Csaiky je na nekem zborovanju predzadnje nedelje spregovoril tudi k vprašanju nemške manjšine na Madžarskem in pri tem izjavil sledeče:

„Prepričan sem, da je vsak drugojezični ogrski sodržavljan ravno tako naš brat, kakor vsak državljani Madžar. Priznam, da je neka preusmeritev gledanja potrebna za to, da se ogrski narod privadi in sprejema drugojezične ogrske državljane z isto bratovsko ljubeznijo in jih podpira v njihovem težkem življenjskem boju kakor pa ogrske brate. — Posrečilo se nam bo, da privzgojimo javno mnenje, ki bo v drugojezičnem ogrskem državljani, kateri moli k svojemu Bogu v svojem jeziku in se v svojem jeziku pogovarja v svoji družini, videlo ravno tako zvestega sinu ogrske države kakor v vsakem drugem ogrskem državljani.“

„Völkischer Beobachter“ imenuje spoznanje, da je nerazumevanju ogrske družbe za samosvoje žitje narodnih manjšin ovira za reševanje manjšinskega vprašanja, edinstveno korajžno in pravilno.

Teden v besedi.

Govor jugosl. zunanjega ministra o bodoči zunanji politiki Jugoslavije je nemški tisk toplo pozdravil.

Treba bo spremeniti kolonialni zemljevid, napovedujejo italijanski listi.

73 švicarskih vojakov je visoko v gorah zajela snežna vihra. Rešili so jih s skrajnim naporom.

Nad 10 milijonov brezposelnih štejejo Združene države Amerike.

Umrli je predsednik rumunske vlade in vrhovni poglavar rumunske pravoslavne cerkve patriarh Miron Christea.

V Belgiji niso mogli sestaviti nove vlade in je kralj odredil nove volitve.

V Berlin je dospelo angleško zastopstvo h trgovskim pogajanjem.

Maršal Herman Göring se je nahajal v Italiji na oddihu.

4. aprila bodo volili novega prezidenta francoske republike.

400 milj. frankov že stanejo Francijo iz Španije dospeli begunci.

Vodja sovjetov, Stalin, je v svojem govoru na strankinem letnem zborovanju naglasil sovjetsko miroljubnost.

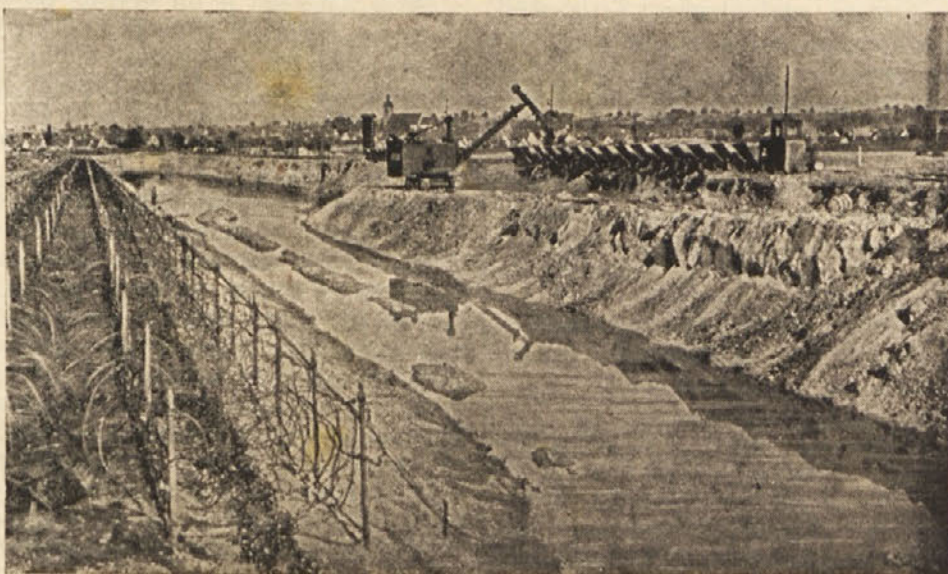
Položaj v Tuniziji in Džibutiju se ostri, ker raste nerazpoloženje napram Italijanom.

Palestinska konferenca bo končala najbrže brez vidnega uspeha.

Jugoslovanska kraljica Marija je bivala v Londonu.

Cesta od Trsta do Črnega morja. Italija posveča svojo pozornost vedno bolj Balkanu, ki je edini del Evrope, ki je še goden za gospodarsko sodelovanje z industrijskimi velesilami. V tej zvezi pišejo italijanski listi o daleko-sežnem načrtu, po katerem naj bi se zgradila moderna, asfaltirana, 1500 km dolga cesta od Trsta skozi Slovenijo, Hrvaško in Srbijo do Črnega morja. Projektirana cesta bi imela izreden gospodarski pomen.

Med Poljsko in Rumunijo se je v zadnjem času ustvarilo ozko sodelovanje. Baje je Rumunija pristala na to, da v danem slučaju prizna razkosanje Podkarpatske Ukrajine po Poljski in Madžarski. Zato ji nudi Poljska gospodarsko in politično zaslonbo napram zapadu. Govori se celo že o gradnji velike vodne ceste od Vzhodnega do Črnega morja. Poljska je še obljubila, da bo vplivala na Madžarsko, naj se sporazume z Rumunijo.

Nemške utrdbe na zahodni meji.

Iz naše države

Minuli pondeljek je kancler Adolf Hitler ob navzočnosti ministra v. Ribbentropa sprejel bivšega predsednika slovaške vlade dr. Tiso. —

Na Dunaju je bila ustanovljena **nemško-italijanska družba**, ki naj zbliža narodni socializem in italijanski fašizem v poedinah področjih. —

V Berlinu so zborovali **rektorji nemških visokih šol**. Razpravljali so o novi ureditvi visokošolskega študija, ki naj bo odslej omogočen vsakemu mlademu nemškemu državljanu ne glede na njegovo premoženjsko stanje. Za sprejem na visoke šole se bo zahtevala samo svetovno-nazorna in znanstvena sposobnost. —

O priliki obletnice priključitve Avstrije k rajhu se je vršila v Celovcu večja proslava, na kateri je govoril pokrajinski vodja-namestnik Kutschera, ki je uvodno navajal potek dogodkov pred letom dni, naglasil, da smo šele v začetku tisočletne države vseh Nemcev, ter dodal: „Se stoji sedanja Nemčija nasproti svetu, ki ji noče priznati njene najnaravnejše pravice. Še živi v Nemčiji 138 oseb na kvadratni kilometer, kar ima za posledico stisko

in pomanjkanje. Na ozemlju angleškega imperija živi na kv. kilometru samo 9 oseb. Naj služi kdo z narodu z vsemi svojimi močmi, vendar vrši samo svojo dolžnost. Mi imamo povoda dovolj, da smo svojemu Stvarniku hvaležni za to, da nam je dal našega vodjo in nas postavil v veliko dobo, v kateri živimo!“

Priključitvene slovesnosti so se vršile v vseh večjih mestih Vzhodne markke. V Berlinu pa so slavili spomin na padle vojake. Govoril je admiral Raeder, ki je med drugim dejal: „Izkažimo se, da smo vredni padlih junakov! Njihova velika žrtev nam bo di videl za našo žrtev! V naši narodni družini je največji zaklad zavest, da se vsak izmed nas prostovoljno žrtvuje za narodno občestvo. Postava, ki je svetila padlim junakom, bo di tudi naša postava: ljubezen do očetnjave, zvestoba vodji in našemu večnemu narodu!“ —

Izšla je postava, ki odreja, da se vse premoženje Habsburžanov zaseže v prilog deželni Avstriji in narodu. S tem je razveljavljen zakon bivše avstrijske vlade.

Vesti iz Jugoslavije.

Govori ministrov Cvetkoviča in Cincar-Markoviča. — Težnje nemške manjšine.

Predsednik jugoslovanske vlade Cvetkovič je svoj govor v poslanski zbornici v velikem delu posvetil ureditvi hrvaškega vprašanja in je med drugim dejal: „V zadnjem času so vsi merodajni krogi izrazili željo, naj se hrvaško vprašanje reši odkritosrčno in pošteno. Meje in obrisi sporazuma so se pokazali takoj ob začetku. Rešitev mora biti v vsakem primeru takšna, da dobi Hrvaška uradno in stvarno enakopravnost v mejah Jugoslavije, katere Hrvati z nobenim dejanjem ne zanikajo. Če po 20 letih skupnega življenja ne pride ne bo uspeha, bodo moralni odgovorni oni, ki s svojim ozkim in enostranskim pojmovanjem onemogočajo delo za notranji mir. Vlada hoče hrvaško vprašanje rešiti kratko in odločno brez posrednikov.“

Zunanji minister dr. Cincar-Markovič je v svojem govoru naglasil, da je miroljubnost osnova jugoslovanske zunanje politike. Poudaril je, da goji Jugoslavija bratska čustva do Čehoslovaške in Bolgarije, je prijateljica s Francijo in Anglijo, ter nadaljeval: „V prisrčnem in vsestranskem razmerju do velikega nemškega rajha vidimo enega izmed važnih ciljev naše zunanje politike. Za ohranitev in poglobitev teh zvez bomo tudi v bodoče vztrajno delali. Prepričan sem, da bodo to naše stremjenje razumevali tudi odgovorni krogi sosednje vesile. Z zado-

voljstvom in simpatijo smo sprejeli prijateljske izjave kanclerja Hitlerja v rajhstagu 30. januarja t. l. — Tudi razmerje z Italijo se razvija v popolnem prijateljstvu, ki je zasidrano v obojih koristih in v vzajemnem spoštovanju italijansko-jugoslovanskega dogovora. Minister je svoj velpomembni govor zaključil z ugotovitvijo, da ostane jugoslovanska politika v službi kralja, pod modrim vodstvom knez-namestnika in naslonjena znamenito hrabrost jugoslovanske vojske.

V vrsti ostalih ukrepov je dobil poštini minister pooblastilo, da pogodbenim potom s Prosvetno zvezo v Ljubljani zgradi novi radio-oddajni postaji v Ljubljani in Mariboru.

Za nemško narodno skupino je govoril v skupščini posl. Franc Hamm, ki je med drugim izjavil: „Naše najbištvenejše želje so v področju šolstva in prosvete. Nočemo naštevati, na kaj vse imamo pravico, ker so nam na merodajnem mestu zagotovili ugoditev naših želja in da bomo prejkoslej vodili pogajanja s pristojnim prosvetnim ministrom.“ Hamm je zaključil z besedami: „Hočemo gojiti nade, da nam naša sveta materna beseda ne bo odvezeta in da se napake minule dobe ne bodo več ponavljale. V predstojčih pogajanjih bomo odkrito izrazili svoje želje in pritožbe in se nadejamo razumevanja, kakršno zaslužimo po svojem lojalnem zadržanju.“

Podlistek

Vajansky Fran Albrecht

Leteče sence.

Povest iz življenja slovaškega ljudstva.

(8. nadaljevanje.)

„To, da zdaj žide tetovirajo,“ je odgovoril Miloš. „Vsakemu vžgo z iglami križ na čelo.“

Jonas je hudo pogledal Holana, a ni odvrnil ničesar. Prijatelja sta zapustila krčmo in se podala skozi alejo do gradiča. Zweigenthal je gledal za njimi skozi okno. Streha gradiča je rdela vrh košatega košanja.

„Sara!“ je poklical Jonas svojo ženo, „kako se ti godi naš gradič?“

„Godi, ne godi!“ je zinila Sara.

„Meni je po godu. Kako bi pristojalo naši Rozi, lepo oblečeni, gledati tam s tistega balkona. In Bernhard bi tam s stopnic sedal na konja. Nu — Sara, Bernhard na konju, na gospodskem konju!“

Sara se je topo ozrla v moža. Ni umela, kaj ji hoče mož reči s tem.

Ta čas je prišla Roza. Lepo dekletko z bujnim telesom. Vzlic majhnim drobnim pegam se je mogel njen obraz nazivati pravilno lep. Zdrava rdečica lic, črni lasje — temnorjavo židano krilo,

zлата verižica krog vrata — to vse je bilo v čudnem kontrastu v tej zamazani krčmi. Roza je vstopila v izbo. Naglo je snela nakit, preoblekla si krilo čez glavo. Belo, ne docela čisto spodnjico je zakrila z domačo obleko, ki je ležala na postelji. Na obešalniku pri skrinji so visele hlače, narobe obrnjen telovnik in raztrgani trakovi. Ženska čepica je bila obešena na vrhu in kot krona vsega. Ponosen zelen divan se je v neskladnem soglasju odražal od foteljev kričeče rdeče barve. Trije stoli iz upognjenega lesa in to različne barve, so svedočili, da je bila vsa sobna oprema nakupljena na različnih licitacijah.

Duri so zacingljale. Majhno dekletce je stopilo v pivnico s stekleničico. Roza je pohitela iz izbe in nalivala v steklenico za tri krajcarje špirta. Mefitičen puh je ovel zdravi obraz dekletov, ko je odprla veliko steklenico.

„Kaj delajo domači?“ je vprašala.

„Ata so šli kosit s Pavlom.“

„In za koga bo to žganje?“

„Stara mati so me poslali.“

Žid mora vse vedeti. Njegova glava je optična kamera, v kateri se zrcali slehrni gibljaj na vasi. Navidez malenkostne reči so zanj zanimanja vredne.

„Stara Balajkova je poslala po žganja,“ je poročala Roza.

„Koliko je vzela?“ je vprašal Jonas.

To in ono.

Zmešnjava v Madridu. Generalu Francu se smeje sreča, da bo Madrid lahko zavzel brez boja. V rdečem taboru je prišlo do razdora med radikalno in zmerno strujo. Razdor se je razvil v malo meščansko vojno republikanskega tabora, pri čemer dobivajo premoč zmernejši elementi, ki hočejo doseči časten mir z generalom Francem. Medtem so Francove ladje zaprle vso špansko obalo in odrezale republikance od ostalega sveta.

Papež Pij XII. — kronan. Minulo nedeljo je bil kronan novi papež. Te izredne slovesnosti se je udeležilo več stotisoč ljudi, zastopanih je bilo 40 držav. Med veličastnim sprevedom je nosil kardinal-ceremonijar v srebrni posodi predivo in ga pred sv. očetom zažgal z besedami: „Tako, sveti oče, mine slava sveta!“ Po slovesni daritvi je najstarejši kardinal na balkonu cerkve sv. Petra položil sv. očetu papeško tiaro na glavo z besedami: „Sprejmi tiaro in vedi, da si oče, kralj in pastir sveta na tej zemlji in namestnik naše, ga Gospoda Jezusa Kristusa, ki naj mu bo slava na večne čase!“ Papež je nato zbrani množici podelil apostolski blagoslov.

Mesto štirih morij bo Moskva. Do prestolice Moskve lahko priplujejo velike morske ladje iz Severnega, Črnega in Kaspiskega morja. Pred 3 leti so dogradili prekop, ki veže Moskvo z Belim morjem. Sedaj pa so dovršili prekop do Volge, pred mestom pa ustvarili veliko umetno jezero, ki nosi ime Moskovsko morje. To jezero je največje umetno jezero na svetu in ima podobo velikega obmorskega pristanišča. Sedaj kopljejo tudi še prekop od Volge do Dona, s čimer bo zvezana ruska prestolnica tudi s Črnim morjem.

Gandhi, vodja vseindijskega gibanja, je stopil minul teden v gladovno stavko, ker ni bil zadovoljen z ukrepom nekega krajevnega oblastnika. Izjavil je, da se hoče tokrat postiti do smrti. Takoj so se začele zbirati ogromne množice Indijcev, deputacije se oglašajo pri oblastniku, naj razveljavi ukrep in s tem odveže Gandhija prostovoljne smrti, vsi svetovni listi pa so se razpisali o indijskem junaku. Gandhi je dosegel že 70. leto, a je še mladeniško čil in še vedno duša vseindijskega gibanja.

Mesto „Knjigostroji“. Sovjeti so neudrudi v gradnji novih mest. Nedavno so sklenili, da zgradijo v Uralu mesto, kjer se bodo tiskale vse knjige in tiskovine za vladu in kominternu. Zaposlili bodo več desetstisoč oseb, postavili v tiskarne najmodernejše stroje in letno proizvajali do 111 milijonov izvodov. Mesto je že krščeno na ime „Knjigostroji“.

„Za tri krajcarje. Balajka kosi s sinom.“

„Ta je že dokosil,“ je rekel Zweigenthal in se zasmel. „Roža, kako ti ugaja naš gradič?“

„Ko bi bil rdeč, bi se mi zdel lepši.“

„Lahko je tudi rdeč,“ je z znižanim glasom rekel oče in stlačil obe roki v žepe.

„Bernhard gre,“ je rekla stara, mežikajoč z očmi. V izbo je vstopil mlad gizdalin; črna bradica mu je obrobila obraz. Oblečen je bil snažno, povsem moderno. Umno in roparsko so gledale v svet njegove zbadajoče temne oči. Nedavno kar se je vrnil z Dunaja, kjer je bil nastavljen v meničnem uradu.

„Oskrbnik bi rad govoril s tabo,“ je rekel tih očetu.

„Koliko?“ je vprašal stari naravnost.

„Tri tisoč,“ je šepetaje odgovoril sin.

Pričel se je razgovor med očetom in sinom, ki ga ženski nista umeli. Razgovarjala sta se večinoma s kretinami in nečlenkovanimi zvoki. Tako govorijo židje edinole med seboj. Obraz starega je bil ves v smehu. Globoko je segal v žepe in se oziral skozi ne popolnoma osnaženo okno. Potem je zbežal preko izbe, kretajoč se z dolgimi koraki, pokladajoč noge krivo, s palci k sebi.

V pivnico je prišlo nekaj seljakov s kosami. Kose so naslonili ob dolgo mizo.

Stari in mladi.

V uredništvo je dospelo pismo nenavadne vsebine. Sinko, ki ni dosegel niti še svoje zakonite polnoletnosti, s prozornim namenom vprašuje o podrobnostih dedovanja po postavi o dednih kmetijah. V pismu smo mu navedli nekatere odstavke ter poudarili, da posega sodišče za dedne kmetije le v prav izjemnih slučajih neposredno v gospodarstvo pravico oddaje kmetije v mlade roke. Načelno je tudi v postavi o dednih kmetijah prepuščeno gospodarjevi in očetovi razsodnosti, kedaj svoje posestvo izroči sinu oz. hčerki. Nadaljevanje pa smo prijatelju obljubili v listu.

Problem starih in mladih je star. Slovenski pisatelj Medved nam je v vse premalom znani in igrani igri „Stari in mladi“ ponazoril tragiko mlade dvojice, ki se je prezgodaj osamosvojila, pripravila po svoji neizkušenosti svoj lep dom in si vrhuvsega nakopala hudo nesrečo. Koliko gorja in zagrenjenosti izhaja iz vprašanja mladih in starih! Tu se postarani in v delu osiveli gospodar krčevito brani predaje posestva svojemu ne več mlademu sinu. Tam se postavlja komaj godni sinko svojemu očetu po robu in trka na svojo dozdevno polnoletnost. Tam spet vlada nesloga med starih in mladim in greni vsej družini urice skupnega sožitja. Ta pogosta rakrana in vir tolikih nesporazumljenj sega še v organizirano delovanje društev in posojilnic in neti sovraštvo med odhajajočimi starihimi in prihajajočimi mladimi.

Življenje samo kaže tako: Vsaka prezgodnja ali prekasna oddaja poslovske navadne maščuje. Oba, stari in mladi, morata v obeh slučajih nositi čisto prav bridke posledice. V resnici sta to dva, križajoča se svetova: oče zastopa dragoceno izkušnjo, sin prinaša mladostno energijo. Za uspešno delo v kateremskoli področju pa sta potrebni izkušnja in energija hkrati. Oče, ki svojega sina ponižuje v hlapca, greši in bo nekoč še hudo pogrešal mladostno sinovo voljo. Sin, ki podcenjuje očetovo izkušnjo, bi ob najboljši volji lahko zaigral celo premoženje. Vsakdanje življenje torej uči, naj bi oče svojega sina že zgodaj uvajal in smatral kot svojega naslednika, sin pa naj išče očetovo izkušnjo v njegov zadnji dan. Postavna predaja kmetije je potem samo še formalna zadeva. Oče in sin naj se trudita za polno in iskreno sporazumljenje in sodelovanje ter naj odločno zavrata vplive tretjih strani, ki bi njuno sporazumljenje in sodelovanje utegnili razdirati in motiti.

To, dragi mladi naš prijatelj, bери med vrsticami zakona o dednih kmetijah in našel boš pravo pot. k.

V vsako družino „Koroškega Slovenca“!

„Jonas, frakelj žganja!“ je zakričal zajeten kmet z rdečim, znojnim obrazom.

Mladi gizdalin je pohitel v pivnico in nalival v frakelj iz steklenice z dolgim vratom.

Kmetje niso bili posebno zali. Obrazi raskavi, obleka siromašna. In tem raztrganim ljudem je uslužno nalival špirit mladi gospod v elegantni sukni. Raztrgani, rjavi škarpi so izzivali kontrast napram lakastim šolnom Bernhardovim in napram vsej njegovi prazniški zunanosti; prav tako, kot razdrapano kajže napram kamniti, solidno zidani krčmi, siromašne zatohle kmečke luknje napram židovim foteljem, cunjaste rute žensk napram židanim Rozinim. In vendar je Jonas Zweigenthal prispel v Podolje z majhno culjico. Nevedne so kmečke glave, praznovorne; na mizi židovi pa se šopiri „Gartenlaube“ in včerajšnja številka „Pester Journala“. Kako sovraži, kako zviška gleda mladi Bernhard uboge kmete! In vendar uslužno naliva drugi frakelj, ki ga je ukazal visoki Mišo. Frakelj kroži od roke do roke. Vsak gost pljune na tla, „na dobro zdravje!“ pravi in obmolkne. Kakor voda jasna tekočina urno beži iz steklenice kmetom skozi grla. Potem se zmrača in odkašljajo: „Prekleti smrad!“

(Dalje sledi.)

Čirom naše zemlje

Cene padajo.

Dunajski vodja nar. soc. stranke Bürckel je započel široko zasnovano akcijo za znižanje cen najnujnim življenjskim potrebščinam. Akcija pomeni pomoč revnejšim slojem in je torej poudarjeno socialnega značaja. Njen globlji pomen pa je v tem, da je vlada pričela izvajati nadzorstvo nad gospodarstvom imovitejših krogov in jim predpostavila občo blaginjo kot vrhovni skupni cilj.

Poziv dunajskega vodje stranke Bürckla na trgovce, naj v splošno dobrobit znižajo cene izdelkov in blagu, je bil prav uspešen. Bürckel ni dekretiral, tudi ni izvedel policijske akcije, marveč samo pozival, naj izgine iz trgovskih krogov oni židovski duh, ki išče na račun množice samo svojo lastno korist. Nato je bila določena postavnim potom razlika, ki sme odslej obstojati med nakupnimi in prodajnimi cenami določenih izdelkov.

Najprej so se znižale cene tekstilij in čevljev, nato so se pocenila stanovanja in trgovski lokali, ki so prej bili v židovskih rokah in so ostala doslej neoddana. Potem so prišle na vrsto mobilije ter razne gospodinjske potrebšče. Pocenil se je kruh, znatno cenejše so cigarete od najslabše do najboljše vrste. Ko to pišemo, se akcija za znižanje cen še nadaljuje.

Gospodarski pomen znižanja je v tem, da se omogoči obsežnejši konzum in pritegne h kupovanju tudi sloje, ki ne razpolagajo s preobilnimi denarnimi sredstvi. S povečanjem konzuma bo pomagano najprej trgovcem, ki bodo mogli pri nižjih cenah več izkupiti, še bolj pa je pomagano producentom, ki bodo svojo proizvodnjo zamogli še razširiti.

Zvestoba za zvestobo! V uredništvo prihajajo vesela pritrtila, da naš list redno in mirno izhaja ter da nudi dovolj hrane za pamet in srce. Mamica z gora nam piše, kako potrata je vsa njena družina, če kedaj njen tedenski prijatelj izostane. Pri nehoteni zapreki ali zamudi naš od vseh strani oblegajo z vprašanji, kako je z listom. Založništvo in uredništvo se trudita, da ostane povezanost med listom in čitatelji krepka in čvrsta kot doslej. Veljaj na strani čitateljev za našo zvestobo njihova zvestoba, katere je največ v vnetem širjenju našega tiska ter v točnem plačevanju naročnine.

Veselo godovanje! Jožeti, Joški in Pepiji, Pepce in Finije se v koledarju najljubše najdejo, ker jih krušni oče svete družine združi na svoj praznik 19. marca. Želimo jim vesel, vever imenidan!

Odravljeno je vidiranje nemških potnih listov za izpotovanje v Jugoslavijo. Odslej je za izpotovanje veljavni potni list brez vizuma jug. gen. konzulata v Celovcu.

Kočevci v dunajskem radiu. V petek zvečer so v dunajskem radiu nastopili pevci iz Kočevja v Sloveniji. V izbrnem sporedu so podajali pesmi svoje domovine, v prosti besedi je njihov napovedovalec vmes tolmačil njihove življenjske okoliščine in kulturne težnje. Večer je zaostavil prav dober utis — ne najzadnje pri slovenskih poslušalcih, ki bi si želeli spet kedaj nastopa slovenskega koroškega zbora v ljubljanskem radiu.

Veselo ženitovanje. (St. Leonhard ob Siebenbrunn. — St. Lenart pri sedmih studencih). — Veselo smo se imeli na pustni pondeljek. Mladi mlinar in posestnik Peter Pacher je vodil pred oltar brhko pevko Micko Movričevno iz Radne vasi. Poročali so č. g. kaplan Čebul, med sv. mašo je pel cerkveni pevski zbor. Lep in globok je bil poročni nagovor. Ženitovanje se je nadaljevalo nato pri Pogačniku v Radni vasi, kamor so zvečer dospeli tudi pevci in pevke in se oglasili celo mladi deklamatorji. Tole je povedala med drugim Jugovčeva Micka: „Draga nevesta! Poslavljaj se od svojih mladih, dekliških let, ki si jih preživela med nami. Ostani tudi zanj pri nas, čeprav imaš nov dom, novo ognjišče, ob katerem boš

gospodinjila z gorečo ljubeznijo in trosila srečo in veselje. V slavo božjo si pela z nami, zato ostane božji blagoslov v tvoji hiši!“ — Čepotova Anča se je poizkusila kar v verzih, ki so ji tekli lepo in gladko. To je med drugim dejala: „Sonce sreče naj vama sije vse dni — ta nam želja iz srca kipi — ljubezen naj veže vaju goreča — in pesem prav fletna in milo doneča. — Voščilu pridruži se najprej sopran — ker tebi, nevesta, dobro je dan — izostati pa tudi ne sme alt — drugače gre pesmica „galt“, — povrh oglašuje se še tenor — pravi, da mora pri ohceti biti humor, — končno še tisti presneti bas — ki pravi, da ženitev nikakor ni špas. — Če hočta, da pojde vama vse prov — sprosita pri Bogu si blagoslov! — Še duhovitejši je bil pozno večerni besednik, ki je svoj šaljivi spev zaključil prav muhasto: „Zdaj, Peter, ti žena bo kuhala, pekla in mlela — v nedeljah pa pusti jo, da na koro se vedno bo pela!“ Besednikov prirčni prošnji se pridružujemo tudi mi. Čestitkam novoporočencema se tem potom pridružuje še brnški „Dobrača“, pri katerem je nevesta marljivo sodelovala. Na mnogo sreče!

Fürnitz-Brnca. V četrtek 9. t. m. je ravnatelj tovarne Katz & Klump g. dr. Gäßler sklical vse v obratu zaposlene delavce in jih med drugim pozval, naj govorijo v obratu medsebojno samo nemško, „ker se nahajamo na nemških tleh“. Delavci so ravnatelj je poziv za čuden vzeli na znanje, ker sicer ni običajno, da bi podjetniški ravnatelj dajali narodno-politične smernice.

Augsdorf-Loga ves (Poroka). — Tevžej Kakl, pd. Vištrov, se je ženil. Za družico si je izbral Anko Čuden, pd. Mlinarjevo na Jezercih. Nista marala poskočnega svatovanja, zato sta opravila poroko še v postu in po končanih obredih zbrala svate in pevce, ženinove tovariše, na Vištrovem domu. Ubrana pesem, ki je krasila poroko v cerkvi se je veselo nadaljevala med poročnim obedom. Med svate so dospeli tudi preč. g. župnik, ki so novoporočenca prisrčno nagovorili ter izrazili željo, naj bi ženin tudi kot mož ostal zvest cerkvenemu pevskemu zboru. G. Šušnik pa so častitali kar v verzih po muštru Hanija Jarvrškega. Mlademu paru želimo pri Mlinarju mnogo sreče in ga prosimo, naj ostane tudi zanj pri zvestem svojemu narodu!

Velden-Vrba ob jezeru. — Podvojen motorni promet zahteva svoje žrtve. 8. t. m. dopoldne je hotel upokojeni tukajšnji podpolkovnik Wolfzettel pri hotelu Mösslacher preko ceste. V tem trenutku pridrvi avto od beljaške strani, od celovške smeri pa osebni avto, voz zgrabi nesrečnega moža in ga z vso silo vrže ob cestni tlak. Lobanja se razpoči, po par sekundah napoči smrt. Spremljajoča ga žena je na mestu omedlela. — Par ur pozneje bi se bil istotam domala zgodila slična nesreča. Iz Celovca je pridrvel avto, hotel se pred Mösslacherjem ustaviti, pa ga je vrglo ob obcestni zid, da se je prevrgel. Slučaju je pripisati, da se vozač in njegovemu spremljevalcu ni zgodilo ničesar.

Glainach-Glinje. Sredi naše vasi stoji lična hišica — poslopje požarne brambre. Kar pomnijo ljudje, je bil na isti napis: „Slava Bogu, bližnjemu v pomoč“. Ze dalj časa se je govorilo, da bo moral biti ta napis odstranjen, in pretekli teden je izginil kar cez noč.

Ferlach-Borovlje. Obratovodja tukajšnje jeklarne g. Gschiel se je preselil pred kratkim v bližino Dunaja, kjer je prevzel vodstvo neke večje tovarne. Prehodno je prišel na njegovo mesto g. Johansen, bivši ravnatelj tovarne na Bistrici vR. — Dne 18. februarja je dvestoletni otrok Franca Dovjaka, p. d. Stamca na Bajtišah, neopažen zgrabil za steklenico lisola ter ga izpil. Četudi je bila zdravniška pomoč, takoj na mestu, je vendar otrok kmalu umrl. — 28. febr. je umrl tukaj Matija Schaschl, puškar, star 73 let. Bil je svojčas večlet v Ameriki. — Dne 8. marca pa je bil pokopan ob velikanski udeležbi g. Karl Stummer, vodja konzumnega društva.

Rajni je bil ena najpopularnejših oseb v Borovljah ter obče priljubljen pri vseh. Rodom je bil Nmec, vendar je vedno rad govoril slovensko in bil splošno znan kot miroljuben in pravičen človek. Velike zasluge je imel na združnem polju in je dvignil v teku svojega 27 letnega delovanja konzumno društvo v Borovljah na visoko stopnjo. V starosti 63 let je podlegel zdravni bolezni.

Zell-Sele (Sreča v nesreči). Drugi razred naše šole je začasn nastanjen v cerkvenem domu. Čeravno je otrokom bilo prepovedano plezati po hodnikovi ograji, je 7. marca med opoldanskim odmorom šolar Valentin Čertov, p. d. Senčnikov, le jahal na ograji. Pri tem pa je zgubil ravnotežje in je telebil 4 metre globoko na tla. K sreči je priletel na noge in je še le potem padel na obraz. Odrli si je nos, malo poškodoval nosno kost in precej krvavel. Hitro poklicani zdravnik iz Borovelj je ponesrečenca obvezal in je fantek navrh še peš mogel iti domov. Kakor se zdi, nesreča ne bo imela hudih posledic.

St. Veit i. J. — Št. Vid v Podjuni. Dne 10. t. m. smo pokopali Blažovo mater iz Pogrč. Rajna je prav rada prebirala naš list in bila vzgladna gospodinja. Naj počiva v miru! — Naši gospodarji hočejo poizkusiti letos z umetnim gnojem, da v očigled negotovi letini ne bo ves trud morda zastonj. Tudi gospodarski stroji postajajo večjim gospodarjem nujna potreba, ker

primanjkuje delovnih sil. Torej se moderniziramo. — Govorijo, da bo letos izsušeno barje okrog Zablatniškega jezera. S tem bi pridobili mnogo produktivne zemlje, kar bi bilo v korist kmetov in državi.

Koroški drobiž: Celovska kolodvorska ulica je dobila velemestno razsvetljavo. Pozneje bodo enako razsvetlili tudi ostale večje ulice in trge. — Urednike iz bivšega rajha je v Celovcu pozdravil pokrajinski vodja stranke Kutschera in jim med drugim razlagal, da sta manjšinsko vprašanje in vprašanje tujskega prometa najbolj pereči zadevi dežele. — V Borovljah je umrl dolgoletni ravnatelj tamošnjega konzumnega društva Karl Stummer. Rajni je bil napram Slovcem objektivni in pravičen. — Pri Celovcu nameravajo zgraditi veliko gledališče pod milim nebom. — V celovškem Šentrupertu je pogorela gostilna Bergmann. Ogenj je izbruhnil na kegljišču, kjer je bilo spravljeno razno orodje. — Boroveljski živinski trg je preložen od 13. na 20. marec. — Celovski zavod za preiskavanje živil je bil podrejen nadzorstvu drž-kmečke organizacije. Vodja dr. Pirker. — V dunajskem radiu so v torek dopoldne podajali slike iz južnega dela Koroške. — V Rožeku se je nastanil zdravnik dr. Verdross. — 4 letni Oskar Petschnig v železni kapli je padel iz okna 1. nadstropja in se nevarno poškodoval. — 18 letni Janez Ogris iz Sel se je s sekiro nevarno poškodoval na desnem kolenu.

Naša prosveta

Mnogo cvetov vzbuja nam pomlad, a redki je v jeseni sad!

Neopaženo je dahnila vlgred v svet. Nešteta občestva ne-umnih narave — rastlinje v korenini in drevju — spet kažejo znake novega življenja. V mesecu in dveh se drevje odene v cvetje in zelenje. Nevidne sile bodo okrasile vejevje, cvet se bo družil s cvetom v prekrasni šopek, list se bo družil z listom v prelep zelen venec, da bo vse drevo en sam šopek in venec. Zemlja bo dajala hrano, koreninje in deblo jo bosta presnavljala in pripravljala, cvetje in listje jo srkalo za svoje brstje in zorenje. V pozno poletje in jesen bo drevo nosilo svoj sad v veselje in okrepičilo ljudem, v pozno jesen in zimo pa se odpočije za novo vlgred. Tak je zakon ne-umnih narave.

Narod je podoben drevesu in mi smo na njem listje in cvetje. Tisočletna narodna kultura nas hrani in živi, materina govornica nam posreduje zaklade duha in srca, žitje in bitje v narodnem občestvu nas krepi in izpopolnjuje. V okvirju naroda nam je odkazana naša življenjska naloga, ki jo mora prav vsak vršiti in izvršiti, če naj je življenje vredno življenja.

V ne-umni naravi so na delu sile, ki ovirajo svobodno rast. Viharji rujejo drevje v koreninah, nešteti škodljivci prežijo za listjem in cvetjem, suša mu srka sokovje, dež in mraz ovirata njegovo rast. Že v vlgredi in zgodnjem poletju odpada mnogo listja in cvetja in gnoji zemljo in drevesno koreninje, dokaj je gnilega in negodnega med jenskim sadom. — Tako je tudi v življenju enega rodu. Narod sam je večno mlad, rodovi pa so kakor enoletje drevesnega zelenja in zorenja.

Suho listje v narodu? To so oni, ki so se po osebni sebičnosti in koristoljubju narodu odtujili. Padli so na zemljo in gnojijo korenine že v poletju. Nevarna mušica je cvetožer, ki leže jajčeca v še zaprto popje, da prezgodaj ovne in se razsuje. Isti pojav opažamo v narodu, če kdo skuša mladini nasilno vcepiti tujo besedo in narodnost. Raznarodovana mladina duševno hira in veni, rahel vetrič jo ne-

kega dne odpihne z vejevja Ostalo, zdravo listje in cvetje pa zeleni in cveti, krasi okolico, nudi zavetje pticam in sence ljudem, srka nebeško roso, sonce in vetrič ga božata. Še v svoji smrti služi drevesu, da požene v drugi vlgredi v še lepšem cvetju in zelenju.

Prijatelj! Bodiva sveže, zeleno listje, belo in rdeče cvetje na drevesu slovenskega naroda! Tako se bova izpolnila in dopolnila iz negodne mladosti v zrelo starost. Odpadlo suho listje in vejevje naju bo gnojilo in hranilo, kras naroda in vse lepe božje narave ostaneva!

Skrivnost jezika. Besedo „mati“ nosi otroška ljubezen stotisočeri, njena vsebina ima za vsakega nekaj: enega povezuje z njegovo detinsko dobo, drugemu slika najlepše človeško bitje, tretjemu je vzor ženskega dostojanstva, četrtemu budi slutnjo večnega materinstva. Samo Rusi govorijo 140 različnih jezikov, pa imajo besedo komaj za vsako trideseto stvar. Ni govornice, ki bi z besedo zamogla zajeti vso vidno in nevidno prirodo. Komaj za vsako desetsto stvar imamo besedo. Arabci imajo nad 500 izrazov za kače in nad tisoč izrazov za meč. Stari evropski narodi pa niso imeli označbe za mleko, četudi jim je bila vsakdanja pijača. Kavkaška ljudstva imajo govornice, ki pozna do 100 sklonov. Jezik, ki se lahko utesne v pravila in zakone, je latinščina. Kadar človek govori, se razgiba deset tisoč mišic in živcev. Učiteljica govora pa je vsa zvočna priroda.

Spodnjerožanski okrožni sestanek se vrši v nedeljo, dne 19. marca 1939 ob 2. uri pop. v posojilniškem prostoru pri Bundru v Borovljah. Društva spodnjerožanskega okrožja naj so zastopana po vsaj 3 društvenih odbornikih. Na sporedu važna razmotrivanja. Osrednji odbor.

Keutschach-Hodiše. V nedeljo 19. 3. ima „Zvezda“ svoj redni mesečni sestanek, ki se prične po maši ob 10. uri dop. Na sporedu je predavanje o dednih kmetijah, prizori in petje. Odbor.

V nedeljo 26. marca se vrši ob 10. uri dop. v posojilniškem prostoru pri Brezniku v Pliberku sestanek spodnjepodjunskega okrožja. Udeležba je za vsa društva imenovana okrožja obvezna!

Naše gospodarstvo

Beg iz višin in doline.

Po naši državi gre parola: Kmetje, čuvajte svojo zemljo, varujte svojo posest! Govorniki, listi in knjige opozarjajo, naj gospodarji čuvajo starodavno kmečko zemljo in naj kmečko ljudstvo nikar ne silji iz višin v nižine in iz dolin v predmestja. Smotno se dela na tem, da se v podeželskem ljudstvu vzbudi prava, pristna domovinska zavest, ki korenini v stoletnem gruntu in tisočletnem narodnem izročilu. Naj h tej prevažni gospodarski prosveti dodamo še mi par svojih pripomb:

Nova obleka je draga. Nov stroj stane mnogo denarja. Neizrabljena zemlja je lahko prav dragocena. Najdragocenejši pa je rod, ki svojih sil še ni docela izčrpal in je vaje odpovedi, trpljenja in potrpljenja. Ljudstvo takega značaja je neprecenljive vrednosti za narod in državo. Podobno je korenini, kateri ne pride do živega nobeno neurje in nobena druga naravna sila. V mrazu se skriva v zemlji, ob soncu venomer silji iznad površja, poganja in brsti. Neizrabljeno ljudstvo je rezervoar narodnih sil in obrambne ter udarne sile države. Tudi najhujše prilike ga ne morejo uničiti, razredčene njegove vrste se vedno spet izpopolnijo. Evo dva zgodovinska dokaza:

Srbski narod je pretežno kmečki rod. Stoletja je ječal pod krutimi turškimi gospodarji, v svetovni vojni izgubil vso svojo posest. Redke vasi so ostale poseljene, srbska zemlja je bila kakor bi bil njen rod izumrl. Ko je minila vojna, so se vojaki vrnili seve v silno razredčenem številu v svoje domove h plugu in na njive in danes spet cvetijo srbske vasice sredi rodovitnih gor in poljan. — Ukrajinski narod v Podkarpattju je preprost gorski rod. Njegova naselja se nahajajo v od vsega prometa odrezanih predelih Karpattov, vasice in domov so liki orlovska gnezda prilepljena v strmine tamošnjih gor. Svetovna vojna je ukrajinsko deželo v Karpatih upustošila. Vojaki z gališke fronte pripovedujejo, da često dneve hoda niso opazili žive duše. Komaj je vojna minula, že je ukrajinska zemlja spet oživela. Iz vseh vetrov so prihajali ljudje, cele votline so se odpirale, množice beguncev so se vračale v domovino. Danes pa začenja podkarpatska Ukrajina živeti čisto novo, samosvoje življenje.

To, kar so pretrpeli in še občutijo Srbi ali Ukrajinci ob svoji rodni zemlji, je prava domovinska zavest! Ni tistega računanja, če se trdo kmečko delo še izplača, ni špekuliranja za boljši in lažji kos posesti, ni tistega zavidljivega pogledovanja v razvajena mesta, ni trdih kletvic nad neizprosno naravo, ki zapoveduje sedaj to in sedaj drugo nujno skrb. V rodu s pravo domovinsko zavestjo ni dezertarjev višin in dolin. Res je vse življe tije takega ljudstva hrapavo, često prav nesentimentalno, zato pa tembolj zdravo in nepokvarjeno. To ljudstvo ima resnično še svojo domovino, ves ostali človeški rod pa postaja brezdomovinski.

Varujmo otroštvo svojega naroda! Naj ostane Oče nad nami še vedno gospodar vsega žitja in bitja, da bo med nami še dovolj blagodejne brezskrbnosti! Naj ostane naša zemlja še naprej veličastni čudež naravnega materinstva, da zamore svoj rod prižeti na svoje grudi! Naj ostane še vedno naš cilj človek, ki si je umel ohraniti mlado življenjsko voljo, zdravo pamet, dobro srce in nepokvarjene živce v pozno starost! V tem bomo vršili najvzvišenejšo dolžnost napram sebi, narodu in državi!

V znamenju stroja. Nakup poljedelskih strojev je vsled obilice naročil nekoliko v zastoju. V minulim mesecu je bila osnovana posebna akcija za nabavo strojev. Država nudi posojila v svrhe nabave tako podjetjem, katerih gospodarji so zaprosili za državno razdoličitev, kakor tudi ostalim. Prošnjo je treba vložiti preko krajevnega kmetskega vodje na celovško Landstelle. Posebne podpore so dovoljene za skupno na-

bavo mltilnih strojev, strojev za košnjo, obračanje in spravlanje sena, vezalcev i. dr. — Podpore se dovoljujejo tudi za skupne pralne naprave in drugo gospodinjsko orodje.

Zanimiv poizkus je saditev koruze in krompirja na eni njivi. Izvedel ga je nek italijanski profesor in si pri tem dejal, da se obe rastlini dobro izpopolnjujeta. Sadil je po tri vrste krompirja in tri vrste koruze, vmes pa pustil nekoliko prostora. S tem je dosegel, da je imela korusa dosti svetlobe in sonca, krompir pa je bil po koruznih stebelih rahlo zasenčen. Soseščina je bila potemtakem obema koristna in pridelek krompirjev kakor koruzin je bil nenavadno dober: krompirja desetkrat več kot običajno in korusa trikrat! V Rumuniji so poizkusili isti način s peso in koruso in tudi dosegli prav lep uspeh.

Hlev ne popravljajmo več s progvinimi tračnicami ali traverzami. Tudi uradi kmečke organizacije to odsvetujejo. Strop je dober lesen, pri čemer uporabljamo zdrav, impregniran les. V hlevu ga lahko namažemo s kakim negorljivim sredstvom.

Umetni gnoj na kredit! Dež. zveza kmetijskih zadrug bo oddajala tudi letos umetni gnoj proti plačilu v prihodnji jeseni. Kredit bo dovoljen samo

kmetom, ki nimajo razpoložljive gotovine in si ne morejo drugod izposlovati posojila. V jeseni mora biti dolg brezpogojno odplačan. — Gospodarji naj ne kupujejo vprek, marveč se prej posvetujejo s strokovnjaki!

Živinsko krmo podajajmo živini dolgo in nikar kratko rezano. Bolje jo prežveče in sama lahko odstranjuje strupene rastline. Tudi slame naj ne bi rezali, marveč pokladali dolgo, da si živina izbere, kar ji prija. Slutijo, da so mnogi vzroki živinskih bolezni v pokladanju rezanice, iz katere živina ne more odstranjevati strupenih primesi.

Kako očistimo travnik plevla? Pisani travniki živinorejcu nikakor niso povšeči, ker kar mrgoli plevla na njih. Najobičajnejši plevelni rastlini sta zlatice in levji zob. Ubravimo se jih z vignečnim trošenjem apnenega dušika. Dobra je tudi zgodnja košnja ali pašna. Škodljivi rastlini nabereta zelo mnogo semenja, ki nikakor ne sme dozoreti in se raztrositi. Travniska zemlja bodi trda. Zato uporabimo valjar pri lahkkih zemljah ali pridno gonimo nanje živino. Strokovnjaki svetujejo, naj se na ga dušika in do 700 kg dobro zmlatega ga dušika in do 700 kg dobro zmlatega kajnita.

Zanimivosti iz vsega sveta.

Uspehi genialnega ruskega sadjarja.

(Konec.)

Semenje, ki je predelalo to šolo, se razvija hitreje. Pšenica gre prej v klasje, bombaž začne prej tvoriti semenske mešičke. Zaradi kratkega severnega poletja bi južne rastline sploh ne prišle do cvetja, tako pa so prisiljene, da se hitreje razvijajo in da dozore, preden napoči zima. Na jugu često suša uniči pšenično setev. Ako se v šoli rast popspeši, pšenica uide suši in gre v klasje preden so tla izsušena. V tem pogledu so trije, štirje dnevi včasih že odločilnega pomena. Bombaž dobiva na severu premalo toplote, zato jo dobi seme že v šoli toliko, kolikor je potrebuje. Korusa spomladi v severnih krajih ne uspeva, ker ima preveč svetlobe. Severne noči so presvetle zanjo, zato jo drže na preiskuševališču ves čas v temi. Ko je posejana, ji pride obilna svetloba ravno prav. Ozimno pšenico je prof. Lisenko izpremenil v poletno in ne potrebuje več zimskega spanja pod snegom. Potrebno porcije hladu prejme seme že v šoli.

Rastline za križanje iščejo ruski učnjaki po vsem svetu. Za ržjo so napravili posebno odpravo v Afganistan, po prapšenico so potovali v Abesinijo, po krompir, ki je po rojstnem listu Američan, so šli v Peru. Naš navadni krompir je raznežena stvar, ki ne prenese mraza in je tudi za razne bolezni zelo občutljiv. Rusi pa so v visokih gorah Peruja odkrili vrsto krompirja, ki ji običajne krompirjeve bolezni ne škodujejo in je tudi proti mrazu močno odporna. Potrebnovali so jo, da bi s križanjem dobili novo vrsto ki bi jo bilo mogoče saditi na ruskem severu. Ko pa so Paruancu posadili v okolici Leningrada, je pač napravil prekrasne grmičke in lepe korenine, gomoljev pa ni bilo. Dolgo so si belili glave, kaj v Rusiji ni vseh gostu iz Južne Amerike Preiskali so zemljo, bila je v redu, postrežbo je imel najboljšo — kakor v kakem sanatoriju za jetične ljudi. Storit pa le ni hotel. Vročje je prihajalo učenjakom, saj je bilo treba opravičiti stroške za potovanje v Peru. V tej stiski se je nekdo spomnil, da so pomladanske noči v Peruju daljše od leningrajskih. Znanec „bele noči“ gostu nikakor niso ustrezale. Ni kazalo drugega, kakor da so ji dan skrajšali na navadno peruansko mero. Ob redih krompirja so postavili tračnice, na njih pa hišice, ki so se dale poklopiti na grmičke, kadar so kapricastemu Američanu hoteli napraviti noč. Ti pokrovi so dobili učeno ime „fotoperiodične hišice“ in so dosegli svoj namen. Peruanc je začel uspevati, tvoriti gomolje in je postal praded onega krompirja, ki ga danes sade v severnih ruskih

pokrajinah; kjer pa je križan z domačimi vrstami, mu romantične bele noči več ne škodijo.

Komaj je bila ta zadeva rešena, se je neka velika moskovska ljudska kuhinja obrnila na prof. Lisenka, naj vzgoji krompir s čisto okroglimi gomolji. Profesor je nagrbaničil čelo, češ ti ljudje se norčujejo. Kuhinja pa je dalje pisala: „radi bi namreč krompir lupili s strojem, zato pa mora biti čisto okrogel. Sedaj imamo celo vojsko ljudi, ki lupijo krompir, kar je zamudno in drago. Naša kuhinja postreže namreč vsak dan z 20.000 obedi in večerjami.“ „Aha, saj se ne norčujejo,“ je delal prof. Lisenko in odpisal, da bo poskusil, kaj se bo dalo napraviti. Pri njegovi nadarjenosti in sposobnosti ni nobenega dvoma, da se mu je to že posrečilo.

„Jutro“.

Otroci se igrajo z medvedčki. V vasi Podturnom na Notranjskem se je lani dogodil ta zanimivi slučaj. Otroci so v bližnjem gozdu nabirali lim, ki ga rabijo za svinjsko krmo. Kar opazijo dve ljubki živalici, ki se sila fletno igrata. Brž se jima približajo in kmalu se je pričela vesela igra med otročadjo, štirinožo in drugo. Pa se nedaleč stran prikaže stara medvedka, zarenči in otroci hudo prestrašeni izginejo domov. Menda so jim morali potem prati hlačke, malčkom pa se je pozneje večkrat stožilo po prijetnih pajdaših-medvedčkih.

Trikrat je umrl Francoz J. Duployer. Ko mu je bilo 21 let, so ga našli onesveščenega na polju. Celih deset ur so se zaman trudili z umetnim dihanjem in zdravnik je nato izstavil mrtvaški list. Dve uri navrh se je Jean sam zbudil. Po desetih letih se je možu pripetilo slično, da je po neuspeli zdravnikovi pomoči zadihal sam od sebe. Pred tedni je mož tretjič umrl, pa nihče ni verjel njegovi smrti. Položili so ga sicer na nekaj oder, a imeli že vse pripravljeno za trenutek, ko se vnovič prebudi k življenju. Tokrat pa je mož ostal trdovraten, njegovo truplo je po treh dneh začelo trohneti in — kaj so sicer hoteli? — položili so ga v grob. A njegovi smrti še vedno ne verjamejo.

Za stavo sta jedla dva avstralska črnca. Sedela sta pri pogrnenih mizah od zgodnjega jutra do poznega večera in pojedla skupno 50 funtov kengurjskega mesa, kar je približno 20 kg naše teže. Eden obeh si je hkrati privoščil za malico še celega emuja, ki sliči našim zajcem. Drug mlad Avstralec je med lovom požrl gos, dva purana in pol metra dolgo kuščarico. Pet domačinov pa je na enem sedežu požrla 160 gosjih jajc. Nek melbournski znanstvenik je pripomnil, da bi njegovi do-

mačini v tekmi za večjo požrešnost dosegli svetovno zmago, čemur mu tudi mi lahko pritrdimo.

Največ zvonov ima bazilika v francoskem mestecu Blois, ki je posvečena „Naši ljubi Gospej presv. Trojice“. V stolpu visi cela klaviatura zvonov, katerih je po številu 48. Največji zvon tehta 6 ton, najmanjši pa par desetina kilogramov. Posebnost je zvonjenje, ker se iz zvonika razlegajo prave melodije in pesmi, konstrukcija zvonjenja je seve električna. Zvonar je na čudež svoje cerkve seve kaj ponosen in bi gotovo ne menjal z našimi mežnarji, ki imajo pod seboj komaj štiri do pet jeklenih ključarjev.

Električni bajoneti so menda najnovejša iznajdba. Je to bajonet z električnim tokom, ki ubija sovražnika brez vbovljaja. Izumil ga je inženjer Viktor Stohanzl, ki se je časnikarjem nasproti izjavil o svojem izumu takole: „Od svojega električnega bajoneta pričakujem mnogo. Neizvežbanim in utrujenim vojakom bo dajal možnost, da svoje nasprotnike v bitki onesposobijo za boj.“ — Za bajonet se zanimajo londonski vojaški krogi in že se je osnovala družba, ki hoče izum izkorističati v vojni industriji.

Skrivnostno zelišče je indijska rastlina futitieng. Ima močen duh in izredno mnogo vitaminov. Je sila redka in zelo iskana. O njej gre glas, da podaljša življenje za več desetletij. O kitajskem knezu Cian Li Lunu pripovedujejo, da je večkrat užival čudovito rastlino, preživel 24 svojih žena, imel okrog 100 sinov in dosegel 255 let. Angleška vlada je dovolila sedaj veliko svoto za znanstvena raziskavanja skrivnostnega zelišča. Če bo delo uspešno, bomo nedvomno kmalu dobivali v evropskih lekarnah futitieng.

Dar za smeh

Mati in sinko. — Oče: „Mihec, zakaj se držiš tako žalostno?“ — Mihec: „Mama me je nabila.“ — Oče: „Si pač zaslužil.“ — Mihec: „Veš, očka, lahko bi si bil ti izbral bolj dobrosrčno mamico.“

Bojevita žena. — Groga se je vračal pozno zvečer iz gostilne. Ponižno je sprejemal očitke razljutene žene, da bo zapravlil vse premoženje in spravil oba na beraško palico. „Ne sedi tako grozeče in ne stiskaj pesti v žepu!“ mu je naposled zalučala v obraz.

Dijaki ob semestru. Ob koncu drugega polletja se hočejo dijaki zahvaliti profesorju za njegov veliki trud. Pošljejo k njemu deputacijo štirih, njen vodja pa nagovori učitelja: „Hvala vam, gospod profesor, za vso skrb, ki ste jo posvečali vsemu razredu. Pred vašim prihodom nismo znali ničesar, sedaj pa znamo desetkrat toliko.“

Oh, ti profesorji. Švedski profesor Svedelius je pravi raztresenec. Nedavno je na neki pojedni med svojim govorom mešal gorečo cigaro v kozarcu z vinom in ob napatnici izpil čudno mešanico. Drugič je pri neki čajanki mazal maslo na golo dlan. Na nekem sprehodu ga je srečala v globoke misli zatopljenega neka krava, kateri se je uljudno odkril in se ji izognil. Ko pa je ob krohodu pastirjev opazil pomoto, je jezen stekel naprej, se zaletel v neko damo in besno zavpil: „Že spet taka neumna krava, ki se ne zna izogibati!“

„Plavega je imel“. Tone se je v ponedeljkih rad spočil po gostilniških štrahpacih. Mojster je bil nanj zelo hud. Neki terek ga trdo prime: „Kje ste bili včeraj?“ — „Boln na gripi.“ — „Pa sem vas videl, ko ste se vozili na kolesu mimo delavnice.“ — „Sem moral hitro po zdravnika, da bi ne umrl!“

Kupujem manjše posestvo

v velikosti 5–7 oralov. Ponudbe na upravo lista. 4

Urednik: Dkm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — Upravnik: Rado Wutej, Klagenfurt, Schüttgasse 9. — Založnik: Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. — Veljavna je inseratna tarifa 1. — Povprečna naklada v 4. četrtletju 1938: nad 2200.